

Od reforem roku 1848 do konce 1. světové války

Prof. PhDr. Miloš Trapl, CSc.

Po revoluci roku 1848 se Hustopeče vymanily z vrchnostenské správy a staly centrem politického (sídlo okresního hejtmanství) i soudního okresu. Byl také zrušen městský magistrát a do vedení města se dostalo obecní zastupitelstvo (výbor) v čele se starostou. Vznikla i řada dalších úřadů a institucí, jež s okresním hejtmanstvím souvisely.

Hustopeče prožívaly v druhé polovině 19. a počátkem 20. století hospodářskou stagnaci, ve městě nebylo významnějšího průmyslového závodu, byly zde jen menší cihelny a malé továrničky na zpracování lékořice („sladkého cukru“). Situaci ovlivňovalo špatné dopravní spojení, významná železniční trať z Vídně přes Břeclav do Brna město míjela a teprve koncem 19. století k ní byla vybudována lokální dráha (Šakvice–Hustopeče). Většina obyvatel se živila řemesly, obchodem a zvláště zemědělstvím, v němž vysoce převažovalo vinařství a ovocnářství. Výstavba města pokračovala pomalu, což ovlivňovalo i německé vedení města, které bránilo přílivu českého obyvatelstva z venkova.

Ve městě byly v 19. století pouze německé školy, z nichž byla významná zvláště nižší reálka, kterou až do roku 1866 řídili piaristé. Po zrušení jejich řádu sice zanikla, ale již roku 1870 byla obnovena jako zemská nižší reálka. Vedle reálky měla solidní úroveň i německá obecná dívčí škola, která byla roku 1889 rozšířena i o školu měšťanskou. Školy hrály svou roli i v kulturním životě města, který dále rozvíjely i četné německé spolky zakládané od šedesátých let 19. století. K nejvýznamnějším německým osobnostem města patřili dlouholetý starosta Hustopečů a zemský poslanec Eduard Schleimayer a ředitel dívčí školy Josef Christen. Centrem německých společenských a kulturních aktivit byl hotel Austria, přejmenovaný na Německý dům.

Národnostní otázka hrála koncem 19. a počátkem 20. století ve městě významnou roli. Česká menšina byla ve městě dlouho málo početná a podléhala germanizačnímu úsilí německé radnice i německého školství. Teprve v devadesátých letech 19. století vznikl první český spolek zásluhou účetního Filipa Kubera a v roce 1909 vznikla soukromá české menšinová škola vydržovaná českými spolky. Největší zásluhy o ni měl další předák české menšiny evangelický farář Vlastimil Svatopluk Juren. Založení české školy vyvolalo velkou bouři nevole u hustopečských Němců, jejichž protičeské násilnosti musely řešit četnické posily vyslané do města. Střediskem českých spolků (Národní jednota, Sokol a další) se stal Národní dům.